

18.

Godność ojcostwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznawanie własnej sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Identyfikowanie się z naturalną rolą wyznaczoną przez płęć

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Jesteśmy powiązani więzami krwi i więzami uczuciowymi¹.

¹ „Rodzina odgrywa szczególną i niezastąpioną rolę w wychowywaniu dzieci. Miłość rodziców, oddając się na służbę dzieciom, aby pomóc im w wydobyciu («e-ducere») tego, co mają w sobie najlepszego, w pełni urzeczywistnia się właśnie w zadaniu wychowawczym: miłość rodzicielska od początku staje się duszą, a przez to i normą, która inspiruje i nadaje kierunek całej konkretnej działalności wychowawczej, ubogacając ją tak cennymi owocami miłości, jak czułość, stałość, dobroć, usłużność, bezinteresowność i duch ofiary”. KNSK 239.

- Rola uczuć w naszym życiu; miłość ojcowska.
- Naturalne przeznaczenie do pełnienia roli: ojca, matki, dziecka.
- Co to jest ojcostwo?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Ojcostwo ma godność i odpowiedzialność prokreacyjną i wychowawczą.
- Ojciec i jego dziecko żyją i rozwijają się w ciągłym dialogu.
- Ojcostwo naturalne, ludzkie, przedstawia nam – przez analogię – Ojcostwo Boga².

Zasady

- Poprzez konkretne gesty i zachowania okazuję mojemu ojcu miłość i wdzięczność.
- Staram się spędzać dużo czasu z ojcem, rozmawiam z nim, uczę się od niego, on mnie inspiruje do wielu pozytywnych działań.
- Uznaję autorytet ojca, który świadczy o mojej godności syna albo córki³.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Godność ojcowska jest jedną z najpiękniejszych godności człowieka.
- Ojcostwo wiąże się z przekazywaniem życia i kształtowaniem drugiego człowieka⁴.
- Ojcostwo realizuje się w związku rodzinnym. Dziecko z natury potrzebuje rodziny.

Zasady

- Jako ojciec rodziny biorę odpowiedzialność za każde poczęte życie.

² Z. Kiernikowski, *Posługiwanie ojcostwu Boga*, Warszawa 2001, s. 140-167.

³ H.J.M. Nouwen, *Zraniony uzdrowiciel*, Poznań 2012, s. 41-44.

⁴ „Często dzieje się tak, że mężczyzna, który przyczynił się do poczęcia nowego życia, nie chce wziąć za nie odpowiedzialności, zrzuca ją na kobietę, tak jakby ona sama była «winna». Wtedy, gdy najbardziej ona potrzebuje oparcia w nim, on okazuje się cynicznym egoistą, który wykorzystał uczucie albo słabość kobiety, a z kolei nie chce przyjąć żadnej odpowiedzialności za swój czyn”. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 2006, s. 160.

- Miłość jest podstawową wartością, która tworzy moją relację: „ojciec – dziecko”⁵.
- Odpowiedzialność za wychowanie przypada w takim samym stopniu ojcu i matce.
- Poświęcam dziecku jak najwięcej czasu.

⁵ „Do rodziców należy bowiem stworzenie takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która sprzyjałaby spójnemu osobowemu i społecznemu wychowaniu dzieci. Dlatego rodzina jest pierwszą szkołą cnót społecznych potrzebnych każdemu społeczeństwu”. DWCH 3.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Wychowanie w szkole stanowi przedłużenie wychowawczej roli ojcostwa.
- Podobnie jak w rodzinie, przedszkole bierze odpowiedzialność za swoich wychowanków.
- Przedszkole i wychowawca przejmują na siebie część godności ojcowskiej przez wypełnianie funkcji wychowawczej i nauczycielskiej.

Zasady

- Traktuję wychowanka jak swoje dziecko.
- Biorę odpowiedzialność za wychowywanego i kształtowanego przeze mnie człowieka.
- Jestem świadomy odpowiedzialności i staram się być obecny w ciągłej relacji: ojciec – dziecko – wychowawca.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Dzieci wykonują pracę plastyczną pt. „Mój wymarzony dzień z tatą”. Następnie każde dziecko opowiada o swojej pracy, opisując kim jest jego tata, jak lubi spędzać z nim czas, czego nauczył się dzięki tacie. Warto wskazać dzieciom na potrzebę wdzięczności za dobro, jakie na co dzień niosą im ich tatusiowie.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Istnieje właściwa, rozwijająca się i trwała więź pomiędzy dzieckiem a jego ojcem. Dziecko rozpoznaje i rozumie, na czym polega godność ojcostwa⁶. Relacja ojca i dziecka staje się coraz głębsza. Konflikty w domu i w przedszkolu rozwiązywane są poprzez rozmowę, we wzajemnym poszanowaniu oraz dzięki świadomości, na czym polega trud ojcostwa.

⁶ „Do ojca należy reprezentowanie rodziny i ponoszenie za nią odpowiedzialności zewnętrznej, czyli tworzenie warunków do istnienia i działania. (...) Oczekuje się tedy od ojca szczególnego rodzaju troski o rodzinę, troski, która wymaga ofiarnego, uważnego, bezinteresownego strzeżenia powierzonych mu skarbów i gotowości zapłacenia za nie samym sobą – jeśli taka zajdzie potrzeba”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 212.

1.10. ZAGROŻENIA

Możliwy jest brak wzajemnego porozumienia. Ciągłe wybuchają konflikty w relacji pomiędzy ojcem a dziećmi. Dziecko nie rozpoznaje i nie uznaje autorytetu ojca. Może występować jednostronna albo wzajemna agresja. Spotkania z dzieckiem są przypadkowe i nie prowadzą do budowania więzi. Dziecko wychowuje się bez ojca.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Obecność ojca w rodzinie, jego udział w jej życiu, a zwłaszcza w wychowaniu dzieci to klucz do ich prawidłowego rozwoju psychicznego i dobrego przystosowania społecznego. Ojciec powinien wiedzieć, jak wielką rolę odgrywa w wychowywaniu dzieci, powinien mieć świadomość, jak ważna jest jego obecność w życiu dziecka, jak ważne jest dojrzałe rodzicielstwo i dostarczanie pozytywnych wzorców zachowań ogólnoludzkich oraz typowo męskich. Pozytywne relacje między ojcem a dzieckiem są więc warunkiem stopniowego osiągnięcia przez nie dojrzałości społecznej. Aby jednak proces ten mógł przebiegać prawidłowo, konieczna jest czytelna dla dziecka obecność ojca w rodzinie, a także udział w jego wychowaniu.

Udział ojca w procesie wychowania jest czynnikiem wprowadzającym w atmosferę domową element ładu i systematyczności, konsekwencji i wytrwałości. Są to cechy niezmiernie ważne we wdrażaniu dzieci do przestrzegania zasad moralnych, a także w procesie wychowania religijnego.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Ślicznotka ma wszystko, o czym mogłaby zamarzyć mała dziewczynka. Mieszka w pałacu, ma piękne sukienki i bardzo dużo zabawek. Guwernantka i służący są zawsze do jej dyspozycji. Tylko jej tata, król, jest tak zajęty ważnymi sprawami wagi państwowej i tak dobrze pilnowany przez swoją straż, że dziewczynka nigdy nie ma okazji go spotkać. Aż do dnia, w którym postanawia to zmienić.

– Nareszcie cię odnalazłam! – wołała Ślicznotka całując ojca. – Pomimo pani guwernantki, żołnierza-olbrzyma, straszliwego psa i głębokiej fosy. Teraz już nigdy cię nie opuszczę!

Król rozplakał się z radości i przytulił swoje dziecko.

– Jesteś moją córką, Ślicznotko! Pokonałaś wszystkie przeszkody wymyślone przez moich stu dziesięciu ministrów! Ja również nigdy cię nie opuszczę!

Król klasnął w dłonie i tuż za nim rozwarła się ściana. Z ciemności wyłonił się wielki skrzydlaty koń.

Król zdjął koronę i położył ją na czerwonej, aksamitnej poduszce. Potem wziął za rękę Ślicznotkę i oboje usadowili się na grzbiecie skrzydlatego rumaka, który zabrał ich na długą nocną przejażdżkę. Kiedy przelatowali nad starym zamczyskiem, i król, i Ślicznotka wybuchnęli śmiechem. Niech się teraz mają na baczości i pani guwernantka, i stu dziesięciu ministrów, i żołnierze-olbrzymy w żelaznych zbrojach, i straszliwe psiska!

Król i księżniczka będą odtąd żyć tak, jak żyje każdy prawdziwy tato ze swoją małą córeczką.

M. Amelin, *Mój tata król*, Warszawa 2007, s. 24.

To niezwykle poruszająca opowieść o potrzebie kontaktu z ojcem, szczególnie w obecnych czasach, kiedy mówi się o kryzysie ojcostwa. To opowiadanie może otworzyć dzieci na rozmowę o sprawach dla nich ważnych, z którymi być może się borykają, a same nie potrafią ich nazwać. Dla sześciolatka, który w procesie lektury, często utożsamia się z bohaterem, księżniczka Ślicznotka może być swoistym alter ego. Jeśli wsłuchamy się w głos dziecka i umiejętnie pokierujemy rozmową, może ona przynieść efekty terapeutyczne.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Miłość do małżonki, która stała się matką i miłość do dzieci są dla mężczyzny naturalną drogą do zrozumienia i urzeczywistnienia swego ojcostwa. Nade wszystko tam, gdzie warunki społeczne i kulturalne łatwo skłaniają ojca do pewnego uwolnienia się od zobowiązań wobec rodziny i do mniejszego udziału w wychowaniu dzieci, konieczne jest odzyskanie

Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węćławski, Poznań 1983, s. 57.

społecznego przekonania, że miejsce i zadania ojca w rodzinie i dla rodziny mają wagę jedyną i niezastąpioną.

FC 25.

Mężczyzna, ukazując i przeżywając na ziemi ojcostwo samego Boga (por. Ef 3,15), powołany jest do zapewnienia równego rozwoju wszystkim członkom rodziny. Spełni to zadanie przez wielkoduszną odpowiedzialność za życie poczęte pod sercem matki, przez troskliwe pełnienie obowiązku wychowania dzielonego ze współmałżonką, przez pracę, która nie rozbija rodziny, ale utwierdza ją w spójni i stałości, przez dawanie świadectwa dojrzałego życia chrześcijańskiego, które skutecznie wprowadza dzieci w żywe doświadczenie Chrystusa i Kościoła.

Elementarz Benedykta XVI Josepha Ratzingera dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy, oprac. M. Zawada, Kraków 2008, s. 12.

Kryzys ojcostwa jaki obecnie przeżywamy, należy do samej istoty zagrażającego nam kryzysu człowieczeństwa. Gdzie ojcostwo występuje już tylko jako biologiczny przypadek bez ludzkiego aspektu albo jako despotyczna władza, od której trzeba się wyzwolić, tam mamy do czynienia z jakimś zranieniem podstawowej struktury człowieczeństwa.

LF 27.

Widzimy więc, w jakim sensie miłość potrzebuje prawdy. Jedynie kiedy jest oparta na prawdzie, miłość może przetrwać w czasie, przewyciężyć ulotność chwili, pozostać mocna, by wspierać wspólną drogę. Jeśli miłość nie ma odniesienia do prawdy, podlega zmienności uczuć i nie wytrzyma próby czasu. Natomiast prawdziwa miłość jednoczy wszystkie wymiary naszej osoby i staje się nowym światłem na drodze prowadzącej do życia wielkiego i pełnego. Bez prawdy miłość nie może dać trwałej więzi, nie potrafi wyprowadzić naszego „ja” z jego izolacji ani uwolnić go od przemijalności, by budować życie i przynosić owoc.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Powiedział też: „Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: «Ojcze, daj mi część własności, która na mnie przypada». Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swój majątek, żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastał ciężki głód w owej krainie i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystał na służbę do jednego z obywateli owej krainy, a ten posłał go na swoje pola, żeby pasł świnię. Pragnął on napełnić swój żołądek strąkami, którymi żywiły się świnię, lecz nikt mu ich nie dawał. Wtedy zastanowił się i rzekł: «Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu przymieram głodem. Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie; już nie jestem godzien nazywać się twoim synem: uczyni mnie choćby jednym z twoich najemników». Zabrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: «Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem». Lecz ojciec powiedział do swoich sług: «Przynieście szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przyprowadźcie utuczone cielę i zabijcie; będziemy ucztować i weselić się, ponieważ ten mój syn był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się». I zaczęli się bawić. Tymczasem starszy jego syn przebywał na polu. Gdy wracał i był blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. Przywołał jednego ze sług i pytał go, co to ma znaczyć. Ten mu rzekł: «Twój brat powrócił, a ojciec twój kazał zabić utuczone cielę, ponieważ odzyskał go zdrowego». Rozgniewał się na to i nie chciał wejść; wtedy ojciec jego wyszedł i tłumaczył mu. Lecz on odpowiedział ojcu: «Oto tyle lat ci służy i nie przekroczyłem nigdy twojego rozkazu; ale mnie nigdy nie dałeś koźlęcia, żebym się zabawił z przyjaciółmi. Skoro jednak wrócił ten syn twój, który roztrwonił twój majątek z nierządnicami, kazałeś zabić dla niego utuczone cielę». Lecz on mu odpowiedział: «Moje dziecko, ty zawsze jesteś ze mną i wszystko moje, do ciebie należy. A trzeba było się weselić i cieszyć

Por. Prz 1,8; 23,22; Syr
3,3-16; Ef 6,4; Kol 3,20n.

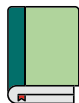

Por. KKK 2222; 2572;
2601; 2604; 2690; 2736.

z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył, zaginał, a odnalazł się”
(Łk 15,11-32).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Ojcostwo Boże jest źródłem ojcostwa ludzkiego; jest podstawą czci rodziców. Szacunek dzieci – niepełnoletnich lub dorosłych – dla ojca i matki karmi się naturalnym uczuciem zrodzonym z łączącej ich więzi. Tego szacunku domaga się przykazanie Boże. (...) Rodzice powinni uważać swoje dzieci za dzieci Boże i szanować je jako osoby ludzkie. Wychowują oni swoje dzieci do wypełniania prawa Bożego, ukazując samych siebie jako posłusznych woli Ojca niebieskiego (KKK 2214).

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERURY

- Amelin M., *Mój tata król*, wyd. Muchomor, Warszawa 2007.
Bourgeois P., *Franklin i dzień z tatą*, wyd. Debit, Katowice 2014.
Browne A., *Mój tata*, wyd. Dwie Siostry, Warszawa 2016.
Tullet H., *Super Tata*, wyd. Babaryba, Warszawa 2015.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Cordes P.J., *Zagubione ojcostwo*, wyd. Bernardinum, Pelplin 2005.
- Człowiek – osoba – pleć*, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja Pomoc Rodzinie, Łomianki 1998.
- Dodds B., *Tato w katolickim stylu*, wyd. WAM, Kraków 1994.
- Elementarz Benedykta XVI Josepha Ratzingera dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy*, oprac. M. Zawada, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2008.
- Franciszek, enc. *Lumen Fidei*. O wierze, wyd. M, Kraków 2014.
- Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, wyd. KUL, Lublin 2006.
- Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węclawski, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 1983.
- Kiernikowski Z., *Posługiwanie ojcostwu Boga*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2001.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- MacDonald G., *Wzorowy ojciec*, Towarzystwo Krzewienia Etyki Chrześcijańskiej, Kraków 1991.
- McDowell J., Wakefield N., *Zadziwiający wpływ tatusia*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2009.
- Mierzwiński B., *Mężczyzna istota nieznaną*, wyd. Adam, Warszawa 1999.
- Nouwen H.J.M., *Zraniony uzdrowiciel*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2012.
- Oblicza Ojcostwa*, red. D. Kornas-Biela, wyd. TN KUL, Lublin 2001.
- Papieska Rada *Iustitia et Pax*, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2005.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Pronzato A., *W ramionach Ojca*, wyd. Salwator, Kraków 2004.
- Pulikowski J., *Jak wygrać Ojcostwo? Instrukcja obsługi*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2005.
- Pulikowski J., *Warto być ojcem. Najważniejsza kariera mężczyzny*, Inicjatywa Wydawnicza „Jerozolima”, Poznań 2010.
- Risé C., *Sztuka ojcostwa*, wyd. W drodze, Poznań 2012.

Smith M., *Między ojcem a synem. Dzielenie się wiarą, umacnianie więzi i stawianie się mężczyzną*, wyd. WAM, Kraków 2004.

Sobór Watykański II, Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.

Twardowski J., *W ramionach Ojca*, w: tegoż, *Kubek z jednym uchem*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2011, s. 46.

Wright H.N., *Tatusiowa córeczka, czyli o niezwykłym wpływie ojca na osobowość córki*, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 1993.

4.3. FILMOGRAFIA

Arka Noego, *Tato*, [online:] https://www.youtube.com/watch?v=MuUldUZm3FY-&list=PL7dZwQBWL3FpaMJUsa2_P7GuoXSEl2ZKs&index=52 [dostęp: 21.11.2019].

Mały Miś. Szczęśliwego Dnia Ojca!, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=rToGVFCoWO8> [dostęp: 19.10.2019].

